

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ
Комітет з питань фінансової політики і банківської діяльності
01008, м. Київ-8, вул. Грушевського, 5

Р І Ш Е Н Н Я

“24” травня 2018 року

Комітет Верховної Ради України з питань фінансової політики і банківської діяльності на своєму засіданні 24.05.2018 (протокол № 93) розглянув проект Закону України про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення ефективного функціонування Експортно-кредитного агентства (реєстр. № 8318 від 23.04.2018), внесений Кабінетом Міністрів України.

Метою проекту закону є підвищення ефективності роботи Експортно-кредитного агентства (далі – ЕКА), створення якого передбачене Законом України «Про забезпечення масштабної експансії експорту товарів (робіт, послуг) українського походження шляхом страхування, гарантування та здешевлення кредитування експорту» № 1792-VIII від 20 грудня 2016 року, та подолання низки важливих зауважень, що були виявлені Міністерством економічного розвитку і торгівлі та робочою групою із створення ЕКА у співпраці з міжнародними експертами.

Законопроектом, зокрема, пропонується вирішити наступні проблемні питання:

1. Приведення визначень термінів у статті 1 у відповідність з Директивою ЄС 98/29 від 7 травня 1998 року про гармонізацію основних положень щодо страхування експортних кредитів за трансакціями з середньостроковим та довгостроковим покриттям;

2. Пропонується залишити лише один вид державної допомоги – державні гарантії для забезпечення виконання боргових зобов'язань ЕКА;

Чинна редакція Закону передбачає надання підтримки ЕКА у вигляді кредитів з державного бюджету для виплати страхових відшкодувань та державних гарантій для забезпечення виконання боргових зобов'язань. Оскільки кредити, відповідно до діючого Закону, можуть надаватися на сплату страхового відшкодування за договорами страхування, то є ризик, що такий фінансовий інструмент може бути використаний в порушення процедур щодо забезпечення покриття страхових договорів через перестраховування або через державні гарантії, що призведе до надмірного фінансового навантаження державного бюджету.

Забезпечення боргових зобов'язань ЕКА державними гарантіями дозволить підвищити довіру експортерів та іноземних контрагентів до угод ЕКА, оскільки, на відміну від кредиту, державна гарантія є економічно вигіднішим способом забезпечення виконання зобов'язання, з меншим ризиком отримання відмови, а її застосування є загальносвітовою практикою;

3. Гарантії, видані ЕКА, будуть прийматись міжнародними контрагентами лише тоді, коли ЕКА буде мати власний міжнародний рейтинг, власний достатній капітал та сформовані резерви. Щоб забезпечити належний рівень надання цього виду послуг, положення щодо гарантування слід реалізовувати після отримання ЕКА рейтингу міжнародного рейтингового агентства на рівні не нижче суверенного;

4. Уточнена можливість страхування інвестицій тільки від некомерційних ризиків на основі загальносвітової практики;

5. Статтею 8 чинного Закону визначається виключний перелік видів господарської діяльності, що підтримуються ЕКА. В запропонованому законопроекті розширюється сфера підтримки українського експорту з доданою вартістю, спрощується порядок реалізації завдань та основних напрямів діяльності ЕКА, який здійснюватиметься у згоді з державною політикою та Експортною Стратегією України;

6. Пропонується змінити систему корпоративного управління ЕКА, виключивши відповідні норми прямої дій та встановивши, що органи управління мають формуватися та діяти відповідно до законодавства та статуту ЕКА. Кількісний склад, вимоги до членів наглядової ради та порядок їх призначення пропонується визначати відповідно до норм Закону України «Про управління об'єктами державної власності».

У пояснювальній записці до законопроекту зазначено, що створення різних підходів до корпоративного управління в різних підприємствах з державною власністю не є позитивною тенденцією в українському законодавстві і не в повній мірі відповідає принципам корпоративного управління ОЕСР;

7. Чинним Законом передбачено, що ініціатором передачі функцій іншим установам є лише наглядова рада. Право ініціювати передачу функцій у правління відсутнє. Таким чином наглядова рада напрямку втручається у операційну діяльність ЕКА. Законопроектом передбачено передати право ініціативи до правління ЕКА, але залишити обов'язкове погодження наглядовою радою;

8. З метою створення можливості забезпечення контролю використання коштів ЕКА, наданих державними та приватними інвесторами, а також міжнародними організаціями у вигляді донорської допомоги або інших цільових внесків у спосіб, передбачений відповідними договорами, забезпечення прозорості фінансової діяльності, а також зменшення навантаження на державний бюджет, використовуючи

найкращий світовий досвід, передбачено необхідність забезпечення ЕКА незалежного і прозорого окремого обліку відповідних цільових внесків та донорської допомоги;

9. Пропонується усунути протиріччя між абзацом 2 пункту 3 статті 3 та пунктом 7 статті 11 у частині принципу добровільності користування послугами ЕКА, прямо передбачивши, що часткова компенсація відсоткової ставки є єдиним винятком, коли страхування, перестраховування чи отримання гарантій ЕКА може бути передумовою для здійснення інших правовідносин;

10. Уточнюються положення Закону щодо можливості часткової приватизації ЕКА. Пропонується зазначити, що 50 відсотків статутного капіталу плюс одна акція повинні належати державі на праві власності і не підлягати приватизації, а відчуження відповідно до законодавства з питань приватизації може здійснюватися відповідно до 50 відсотків статутного капіталу ЕКА мінус одна акція;

11. Кабінет Міністрів України, як власник 50% акцій +1 має право контролювати фінансову діяльність ЕКА. Наглядова рада здійснюватиме контроль за повнотою, достовірністю та своєчасністю підготовки фінансової звітності ЕКА, проте у зв'язку з виведенням ЕКА з-під сфери дії Закону України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг», пропонується передбачити право Кабінету Міністрів України визначити орган, який здійснюватиме нагляд за фінансовою діяльністю ЕКА;

12. Законопроектом врегульовується питання визначення механізму призупинення строків розрахунків за експортними операціями при зверненні до ЕКА, зокрема щодо визначення моменту, з якого призупиняються строки (реєстрація заяви в ЕКА), та моменту поновлення перебігу строків, передбачених статтею 1 Закону;

13. Пропонується виключити із Прикінцевих положень чинного Закону термін створення ЕКА (червень 2017 року). Так пропозиція внесена у зв'язку із тим, що кошти, необхідні для формування статутного капіталу, були передбачені Державним бюджетом України на 2018 рік, а кошти, необхідні для реєстрації ЕКА, на сьогодні не передбачені;

14. Оскільки тривалість процесу приєднання до домовленості з офіційно підтримуваних експортних кредитів 1978 року і п'яти додатків до неї та долучення до робочої групи з експортних кредитів та кредитних гарантій не залежить виключно від волі України, пропонується скасувати жорстке визначення строку в 2 місяці, визначених чинним Законом.

Під час обговорення на засіданні Комітету членами Комітету було зазначено, що законопроект дійсно містить положення, які вдосконалять майбутню роботу ЕКА та позитивно вплинуть на ефективність державної підтримки експорту.

В той же час, було висловлено занепокоєння та незгода з положеннями законопроекту щодо виключення із Закону вичерпного переліку товарів переробної промисловості за групами згідно з УКТ ЗЕД. Було зазначено, що надання повноважень Кабінету Міністрів України щодо затвердження критеріїв визначення товарів, робіт та послуг українського походження, щодо експорту яких відповідно до цього Закону здійснюється державна підтримка, несе за собою ризики можливості надання державної підтримки експортерам сировинних товарів за рахунок підтримки експорту товарів з високим ступенем переробки.

Крім того, не були підтримані запропоновані Кабінетом Міністрів України зміни системи корпоративного управління ЕКА, які передбачають скасування норм прямої дії щодо повноважень органів управління ЕКА, порядку призначення персонального складу Наглядової ради конкурсною комісією, склад якої визначений в Законі.

Було зауважено, що перенесення більшої частини положень, які регулюють систему корпоративного управління на підзаконні акти та статут ЕКА несе ризики зниження прозорості призначення членів наглядової ради та роботи органів управління ЕКА в цілому, а також позбавляє Верховну Раду України, представники від якої мають, відповідно до Закону, входити до конкурсної комісії, можливості впливати на формування Наглядової ради ЕКА.

Також було наголошено на неприпустимості зволікання із створенням ЕКА та початком його діяльності.

Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради України у своєму висновку № 16/3-305/8318(99251) від 11.05.2018 зазначає, що законопроект може бути прийнятий за основу з урахуванням висловлених зауважень та пропозицій.

З огляду на те, що законопроект містить пропозиції, які можуть бути підтримані, але частина його положень, які є концептуально важливими, не знайшли підтримки у більшості членів Комітету, Комітет вирішив рекомендувати Верховній Раді України проект Закону України про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення ефективного функціонування Експортно-кредитного агентства (реєстр. № 8318 від 23.04.2018), внесений Кабінетом Міністрів України, за результатами розгляду у першому читанні направити до Комітету для підготовки на повторне перше читання.

Доповідачем від Комітету визначено Першого заступника Голови Комітету Верховної Ради України з питань фінансової політики і банківської діяльності – народного депутата України Довбенка Михайла Володимировича.

**Перший заступник
Голови Комітету**

М.В. Довбенко

